

Info "beschermd onderkomen"

Adres:

- A v/d Weijdenweg 4, Burgh
- Net naast de uitzichttoren aan het einde van het pad
- RD grid : 038590 – 412825
- Kadastraal : gemeente Westerschouwen, sectie C, nr. 204

Hoogte Bunker : 25 m. boven NAP
Hoogte Toren : 39 m. boven NAP
Afstand bunker – toren : 30 m.

De bunker is ontworpen door:
Corsmit Raadgevend Ingenieursbureau BV
Sir Winston Churchill laan 366B
2285 SJ Rijswijk

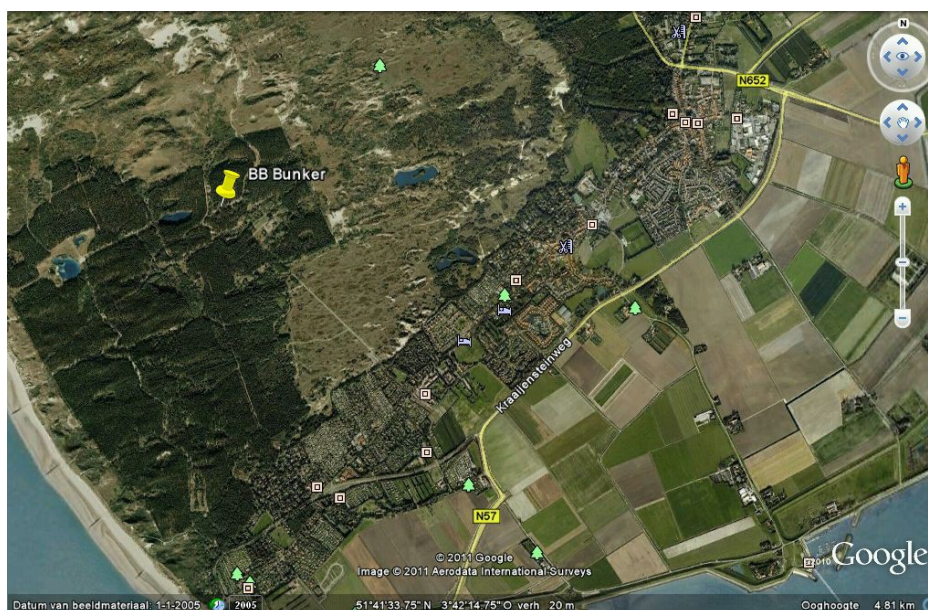
Corsmit Raadgevend Ingenieursbureau B.V. is in 1963 opgericht door Eduard John August Cormit. In juli 2007 werd Corsmit overgenomen door Royal Haskoning en in 2013 is de naam vervallen. Helaas is toen ook het archief vernietigd (bron: Haskoning, zomer 2018)

Op de toenmalige website van Corsmit werden de schuilkelders van de BB nog als project genoemd. Het projectnummer van deze bunker (S-post Westerschouwen) is 2234. Corsmit ontwierp veel meer BB bunkers, o.a. de BB kringcommandopost in Oostburg en de BB bunker voor het Provinciaal Commando in Goes aan de Kloetingseweg / Fruitlaan.

Ontwerp Ministerie van Binnenlandse Zaken, technische uitwerking door bureau E.J.A. Corsmit, en uitvoering van de 7 bunkertjes door aannemer Jos Heerkens van Bavel uit Tilburg.

dragen wij U hierbij op, het bouwen van de S-posten voor bovengenoemde kringen, voor een bedrag als hierna genoemd.

S-post te	Specifiek Bestek	Gewijzigd dd.	Enige staat van wijzigingen	Bedrag
Esbeek	W2229	22-2-'68	-	f. 11.800,--
Nispen	W2230	22-2-'68	12-3-'68	f. 12.000,--
Ossendrecht	W2231	22-2-'68	12-3-'68	f. 12.750,--
Kloosterzande	W2232	22-2-'68	-	f. 12.300,--
Nieuw Namen	W2233	22-2-'68	12-3-'68	f. 13.300,--
Burgh	W2234	22-2-'68	-	f. 13.100,--
Eede	W2235	22-2-'68	-	f. 12.500,--
Totaal				f. 87.750,--

Historie van de bunker:

Korps Luchtwachtdienst (KLD)

De BB was niet de enige organisatie die een rol geacht werd te spelen bij oorlogshandelingen of de inleiding ertoe. Vliegtuigen hadden tijdens de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol in de oorlogsvoering gespeeld. Voor het vroegtijdig opmerken van vijandelijke vliegtuigen was de radar ontworpen. In de jaren direct na de oorlog had de radar echter een groot nadeel: laagvliegende vliegtuigen konden er niet mee worden waargenomen.

Eén van de acties die daarop in Nederland werd ondernomen, was in 1950 de oprichting van het Korps Luchtwachtdienst als onderdeel van het Commando Luchtverdediging. Het Korps Luchtwachtdienst had als taak 'om door middel van uitkijk- en luisterposten vijandelijke vliegtuigen waar te nemen en aldus gegevens te verstrekken, welke nodig zijn om vijandelijke luchtaanvallen te kunnen bestrijden en de eigen troepen en de burgerbevolking tijdig te kunnen waarschuwen voor naderend luchtgevaar'. Tevens moesten vijandelijke parachutistenacties en ABC (a-toom, biologische en chemische) aanvallen gemeld worden. Het was een vervolg op de in 1921 opgerichte Vrijwillig Landstormkorps Luchtwachtdienst. En opnieuw, zoals met de BB, was dit alles ontleend aan wat de Engelsen hadden gedaan in het begin van de Tweede Wereldoorlog. Het was de bedoeling dat waarnemers vliegtuigen tot op een hoogte van 1500 meter zouden waarnemen. Onder deze hoogte werkten de toenmalige radarsystemen minder goed (vandaar ook de uitdrukking "onder de radar blijven") Om deze taak naar behoren te kunnen uitvoeren was voor het waarnemen van de vliegtuigen onder andere de luchtwachtoren bedacht.

De luchtwachtoren was de hiervoor genoemde 'uitkijk- en luisterpost'. Een fijnmazig netwerk van 276 posten werd opgezet. De maximale afstand tussen de posten bedroeg 16 km, omdat 8 km de maximale afstand was waarop vliegtuigen met het gehoor konden waargenomen. Elke observatiepost moest worden uitgerust met twee waarnemers. Eén observeerde, de andere stond via een microfoon in verbinding met een centrale commandopost en een aantal omringende luchtwachtorens. De torens in Zeeland stonden via een inductortelefoon in verbinding met het luchtwachtcentrum in Breda (sector 3).

Bij het inrichten van het netwerk werd zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van reeds bestaande torens en andere hoge objecten. Niettemin bleek het nodig om nog 139 nieuwe uitkijkposten te realiseren. Deze nieuwe posten werden geproduceerd in de zogenaamde raatbouwtechniek. In de periode 1951-1955 verrezen deze bouwwerken.

Voor de bemensing wilde men een beroep doen op vrijwilligers. Totaal waren er zo'n 5200 mensen nodig. Dit aantal was gebaseerd op het aantal dat nodig was in geval van oorlog. Elke toren zou dan bemest moeten zijn met twee waarnemers. Deze hadden drie uur dienst en werden dan afgelost. Zodoende waren 16 mensen voor een toren nodig. Daarnaast was nog een groot aantal mensen nodig voor de coördinatie en de verbindingen. De belangstelling voor deelname aan het korps liet echter sterk te wensen over, zodat een adequate bezetting altijd een probleem is gebleven. Omdat men de burgerbevolking dit werk wilde laten doen, waren de uitkijkposten trouwens meestal niet ver van dorpen en steden geplaatst. Men moest er immers snel –op de fiets!- kunnen komen.

Het was allemaal geen lang leven beschoren. In 1960 was (eindelijk) het netwerk van observatieposten gereed. De techniek had echter ook niet stilgestaan. De vliegtuigen waren steeds sneller geworden en, nog belangrijker, de radar was sterk verbeterd. Het Korps Luchtwachtdienst was overbodig geworden en was het misschien zelfs altijd wel geweest. Het was immers gebaseerd op ideeën en een manier van oorlog voeren uit het begin van de jaren veertig. In 1964 viel het doek voor het Korps Luchtwachtdienst.

Overzicht van de bekende resterende torens en andere restanten van luchtwachtposten:

Op Schouwen waren de volgende torens opgesteld:

- 3X1 Burgh Haamstede (op de Duitse bunker in Westenschouwen)
- 3X2 Brouwershaven (hoogte 3,66 m.)
- 3X3 Zierikzee (hoogte 2,52 m., op de dijk bij "de Val")

Op Walcheren was er eveneens een driehoek van torens in:

- 3V1 Westkapelle (hoogte 8,22 m. op de zeedijk)
- 3V2 Vrouwenpolder (op de Duitse bunker in de duinen)
- 3V3 Vlissingen (op de toren van de Zeevaartschool)

In Zeeland (sector 3) zijn nog de volgende overblijfselen van Luchtwachttorens:

- 3T1 Koewacht (hoogte 19,62 m.)
- 3T3 Nieuw Namen (hoogte 15,06 m.)
- 3W3 Aardenburg / Eede (hoogte 10,5 m.)

De toren **3X1** op Westenschouwen was geen raatbouwtoren. Het was een gemetselde opstand op een bestaande Duitse bunker. Deze was gelegen iets ten NW van waar nu de rotonde ligt op Westenschouwen. De bunker is eind jaren 60 gesloopt en daarmee dus ook toren 3X1. De postnaam was Haamstede, in het boekje van Sakkers en Den Hollander nog Burgh genoemd. Dat verschil in naam kan verklaard worden doordat de locatie (en daarmee soms de naam) in de loop van het plannings- en bouwproces van de luchtwachttorens soms wijzigde.

Nucleaire meetpost BB op Westenschouwen

In 1964 werd een tiental raatbouwtoeren overgenomen door de **Bescherming Bevolking** welke er apparatuur plaatste voor het lokaliseren van een atoombom-inslag.

Op Westenschouwen in het gebied "De Blinkert" is echter geen gebruik gemaakt van een oude toren van het Korps luchtwacht Dienst. Hier werd gebruik gemaakt van een reeds aanwezige betonnen uitkijktoren bovenop de twee reinwaterkelder (750 m³/stuk) van de waterleidingmaatschappij.

Deze toren was net na de tweede wereldoorlog gebouwd als standpijp (ter vervanging van de in de oorlog opgeblazen watertoren in Zierikzee) en in 1949 voorzien van treden en in gebruik genomen als uitkijktoren.

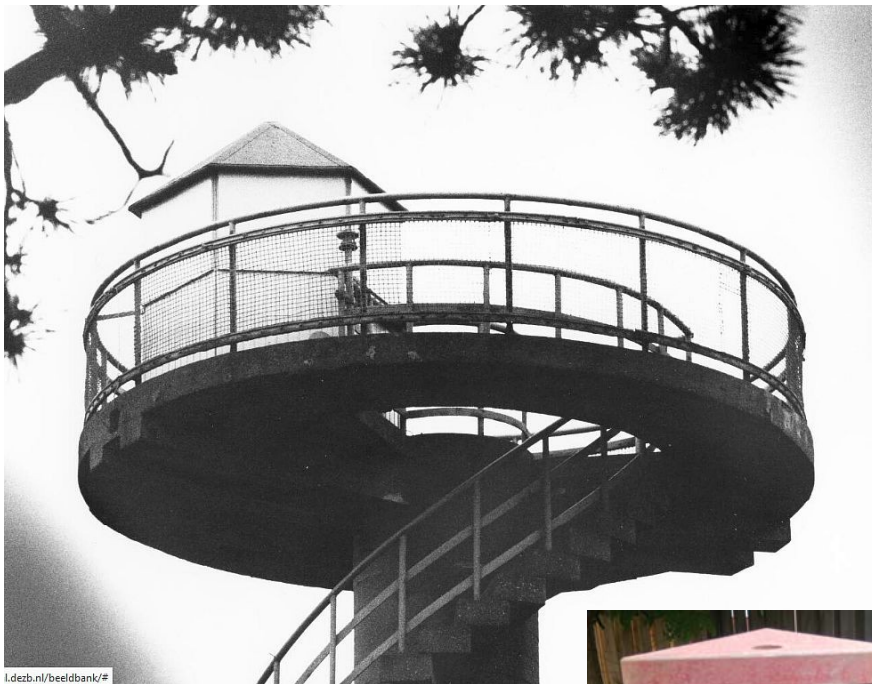

Alleen bij een nucleaire dreiging zou deze stationaire meetpost worden bemand, de zogenaamde "S-post". Hiervan waren er verscheidene in Zeeland.

Vanaf deze toren konden metingen worden verricht m.b.t. onder andere de inslagkracht / schokgolf van de bom en de heersende straling.

Tevens zouden er in dat geval metingen worden gedaan met de "grondnulpuntbepaler", een stuk papier in een houder, wat inbrandde; het idee van een zonnecamera. Met de GNP kan o.a. de hoogte en de richting van de explosie worden bepaald.

Op onderstaande foto van 3 maart 1989 laat, naast het schuilhuisje voor de brandwacht, nog mooi de voet van de grondnulpuntbepaler zien. De GNP staat weliswaar in de schaduw van het huisje maar men ging er waarschijnlijk van uit dat de bom niet op zee zou exploderen.

l.dezb.nl/beeldbank/#

Bron: beeldbank Zeeland

Naast de toren werd in 1968 een ondergrondse schuilplaats gebouwd (door de BB een "beschermd onderkomen" genoemd) voor drie personen (geen vier, zoals genoemd in het boek van Hans Sakkers) tegen radio-actieve neerslag (de fall-out).

De bezetting van een post was volgens het de "instructie groepsdct stationaire post":

- 1 postcommandant
- 2 AC- verkenner
- 1 reserve AC verkenner

Zodra alles was opgesteld, was de bemanning 3 personen:

- 1 man telefoonwacht
- 1 man rustend
- 1 man slapend
- 1 man thuis (reserve AC verkenner)

Met een wanddikte van ca. 25 cm was de bunker niet echt bestand tegen schokgolven, maar dat was ook niet de opzet.

Het is opvallend dat deze bunkertjes alleen in Zeeland en het westelijk deel van Brabant voor komen:

Zeeland : Eede (3W1), Nieuw-Namen (3T3), Koewacht (3T1), Burgh (Westenschouwen)
Brabant : Nispen (3P1), Esbeek (3P1), Ossendrecht (3Q3)

Dit wijkt af van de eerdere aanvraag van het ministerie van O.O. & V (mei 1964):

Z. d 01	Brouwershaven, bij Osee	3 X 2
Z. c 04	Aardenburg, bij Eede	3 U 3
Z. c 03	Kloostersande	3 T 2
Z. c 09	Koewacht	3 T 1
Z. c 10	Nieuw Namen	3 T 3
BR. e 06	Ossendrecht	3 Q 3
BR. e 05	Nispen, bij Natuurbad	3 P 1
BR. d 08	Sundert	3 O 1
BR. b 07	Bladel	8 G 1
BR. a 10	St. Hubert	8 I 1

De bunker op Westenschouwen wordt nergens genoemd, hij ligt ook niet naast een voormalige Luchtwachtoren maar naast een bestaande uitkijktoren.

In de bunker bevond zich o.a. de volgende inventaris:

- Een veldbed en 3 slaapzakken
- Elektrische kookplaat
- Elektrische verwarming
- Noodrantsoenen en wat klein serviesgoed
- Twee tafels (50 x 70 cm en 50 x 100 cm)
- Twee stoelen
- Kaarsen, zaklampen en batterijen
- Meetinstrumenten voor het meten van de drukgolf, de radioactieve straling, de hoek van inval van de explosie (de grondnulpuntbepaler)
- Meetinstrumenten voor het meten van toxische gassen (zogenaamde "meetbuisjes")
- Logformulieren en instructies voor het gebruik van de aanwezige meetapparatuur
- Beschermende kleding voor de aanwezige BB mensen
- Ontsmettingsmiddelen
- Inductortelefoon voor een verbinding met de centrale post in Goes
- Noodprivaat (in de vorm van een emmer met houten bril)

Nadat deze bunker een keer door vakantiegangers was opengebroken en de noodrantsoenen waren leeggegeten, werd de inventaris voortaan bewaard in aluminium Zarges kisten welke waren opgesteld in het gebouw van de waterleidingmaatschappij (ca. 300 meter verwijderd)

De toren was de voorloper van het latere LMNI (Landelijk Meetnet Nucleaire Incidenten) wat later is overgegaan in het NMRA (Nationaal Meetnet Radio Activiteit).

De schuilbunker werd waarschijnlijk in december 1968 op naam van de BB gesteld.

De bunker werd op 26 november 1986 officieel overgedragen van de BB (A - kring Zeeland) naar de Regionale Brandweer Zeeland voor het bedrag van één gulden.

Op 1 juli 1986 werd door Staatsbosbeheer bevestigd dat de van 21 december 1968 daterende privaatrechterlijke vergunning voor het betreden van de zgn. Blinkert (perceel Westerschouwen C, nr. 204) werd "tentoongesteld" van de Regionale Brandweer Zeeland. (de beide documenten bevinden zich in het archief van Veiligheidsregio Zeeland)

Thans (medio 2022) is de bunker nog steeds het eigendom van Veiligheidsregio Zeeland (de opvolger van de Regionale Brandweer Zeeland).

Delta Radio Communicatie Ondersteuning (DRCO; het noodnet van radiozendamateurs, welke een convenant heeft met Veiligheidsregio Zeeland) heeft sinds 2007 de bunker van de VRZ in bruikleen gekregen als hoog gelegen steunpunt voor radioverbindingen. Dit is contractueel bevestigd.

Oefeningen BB:

Er heeft tenminste één oefening plaatsgevonden in het gebied waar thans de bunker is gelegen.

Ten tijde van deze oefening was de bunker nog niet geplaatst.

Aanstaande zaterdag

B.B.-oefening op til in de Schouwse domeinen

Noodwachters speuren naar radioactiviteit

EEN PLOEG van ongeveer 75 noodwachters van de Bescherming Bevolking uit de kring Noord-Zeeland — officieel: Zeeland-d — trekt aanstaande zaterdag het domaniale bosgebied van de Schouwse Westhoek binnen. Gewapend met meetapparaten zullen de in blauwe overalls gestoken B.B.-ers proberen langs de smalle weggetjes en ruitervelden een zogenaamde intensiteitslijn van röntgenstraling vast te stellen. Het is de bedoeling, dat hun gegevens op de stafkaart in de commandopost een „gevarezone” omspant, die identiek is aan het „besmette gebied” dat als zodanig is uitgezet.

Voor de eerste maal worden de verkenners van de A.B.C.-dienst — de mannen die in actie komen bij atomaire, bacteriologische of chemische oorlogsgevaar — uit de kring het terrein ingestuurd. De mannen van Schouwen-Duiveland, Tholen en Sint-Philipsland hebben hun voorgeschreven cursussen achter de rug en nu wordt het tijd, dat ze na dit binnenwerk de apparatuur in de praktijk beproeven. Het hoofd van de B.B.-kring, de heer J. R. de Boer, heeft voor deze grootscheepse oefening de beschikking over een aantal röntgenbronnen van de stafschool.

Langs een tevoren nauwkeurig berekend tracé zijn deze bronnen — zwaarder dan de normaal in gebruik zijnde — uitgezet door het duingebied. Het personeel van de zogenaamde verplaatsbare meetposten en dat van het provinciaal rekenningspeloton zal 's morgens om tien uur aan het eind van de Adriaan van der Weydeweg te Haamstede, bij het pompstation „De Blinkert” van de eilandelijke waterleidingmaatschappij, aantreden. Verdeeld in twee groepen zullen ze de bossen en duinpannen doorkruisen, controleposten passeren en ten slotte hun gegevens aan het commando van de oefening verstrekken. Het is de bedoeling, dat de twee deelnemende groepen ieder de beide uitgezette routes van de oefening lopen.

Instrumenten

Verder zullen bij deze praktijkles van de noodwachters uit Noord-Zeeland verschillende instrumenten worden gehanteerd, die het personeel van de stationaire meetposten gebruiken zoals de grondnulpuntbepaler, waarmee de lichtflits van een kernexplosie gedeeltelijk kan worden gelocaliseerd en overdrukmeters, waarmee het kaliber van explosie kan worden vastgesteld.

Voor de afgeefende soldaten van de B.B. dus een eerste kennismaking met de praktijk. Het is de bedoeling, dat de realiteit in deze oefening nog meer wordt benaderd door traangasbommen te gebruiken. Voor de nieuwsgierigen een waarschuwing om uit de buurt te blijven...

WALC

MIDDELBURG

Bron: Provinciale Zeeuwse courant, 17 april 1963

BESCHERMING BEVOLKING B-kring Zeeland d

BEKENDMAKING

Het hoofd Bescherming Bevolking in de B-kring Zeeland d maakt bekend dat op zaterdag 20 april a.s. van 10.00 uur tot ongeveer 16.00 uur, in het Domaniale bos te Haamstede een terreinoefening van de ABC-dienst van de B.B. zal worden gehouden en wel in het terreingedeelte tussen het tegelpad van de hoofdingang naar de uitzichttoren bij het pompstation en de Adriaan van der Weijdegeweg. Bij deze oefening zal gebruik worden gemaakt van radio-actieve bronnen te traangas.

In verband hiermede wordt het betreden van het aangegeven terrein tussen de hierbovengenoemde tijdstippen aan wandelaars e.d. dringend ontraden.

Het hoofd Bescherming Bevolking,
J. R. DE BOER.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode,
18 april 1963; p. 4/10

GROOT OPGEZETTE B.B.-OEFENING IN DOMEINGEBIED

Practische test van A.B.C.-personeel met meet-apparaat

WESTERSCHOUWEN, 20-4. Zaterdagavond vond in het anders zo rustige dennengebied van de Domeinen een groots opgezette oefening plaats van de Bescherming Bevolking, kring Noord-Zeeland. Hierbij was de B.B. uitgegaan van de veronderstelling dat tengevolge van een op de grond geëxploiteerd kernwapen in de Schouwse duinen een bepaald gebied door fall-out besmet was geraakt. Bovendien was het reeds door de radio-actieve neerslag bedekte gebied door de ontploffing van een hoeveelheid mosterdgasprojectielen met gas besmet geraakt.

De praktische test van de 75 man A.B.C.-personeel (atomisch, biologisch en chemisch personeel) had voornamelijk ten doel een verkenningsoopdracht met behulp van alle de dienst ter beschikking staande middelen. Belangstellenden konden bij het betreden van 't laatste stuk van de Adr. v. d. Weijdegeweg direct bemerken dat er iets gaande was: op het aanwezige open terreingedeelte stond een groot aantal auto's en tenten opgesteld. De weg was afgesloten met een koord waaraan bevestigd was een driehoekje met het opschrift „atoom“. Een groot aantal manschappen, afkomstig van alle dorpen van 't eiland en van Tholen

liep hier bedrijvig heen en weer in afwachting van de orders die herhaaldelijk werden omgeroepen. In groepjes van drie vertrokken de verkenners dan het domeingebied in, gewapend met geigertellers, kaarten-tassen, kompassen, huid-ontsmettingspoeder, helmen en gestoken in blauwe overall, welke ditmaal als tgen gas beschermende kleding werden gedragen. Door deskundigen was tevoren op verschillende plaatsen in het duingebied een staafje ijzer met aan de top een stukje kobalt in het zand gestoken. Kobalt is radio-actief maar de sterkte hiervan is voor dergelijke oefeningen zwak gehouden, net voldoende om de geigertellers te doen reageren. De verkenners hadden tot taak de gevonden besmettingsbronnen op de kaart aan te geven. Na het afleggen van een test bij de terugkeer op de controlepost moest nog een test worden afgelegd.

Oefening in praktijk

Uit deze praktische oefening moest blijken of de theoretische opleiding welke de mannen inmiddels achter de rug hebben tot zijn recht is gekomen, bijv. in het omspringen met de verschillende materialen en gereedschappen. De af en toe geworpen traangasbommen deden een ieder

haastig gebruik maken van de gasmaskers. Het was bepaald een ongehoord gezicht de manschappen met helm en gasmasker op en voorzien van de benodigde meetapparatuur de duinen te zien intrekken. De gehele oefening stond onder leiding van het hoofd der B.B. te Zierikzee, de heer J. R. de Boer, die werd bijgestaan door de commandant van het prov. peloton te Zierikzee, de heer G. J. Wilbrink. Verscheidene autoriteiten woonden de oefening bij, o.a. de burgemeesters Röell, Dijkmeester en Francke. Het ministerie van Binnenlandse Zaken was vertegenwoordigd door de heren Oldenampsen en Evers. Het was nl. voor de eerste maal in ons land dat door de B.B. een dergelijk groot opgezette A.B.C.-oefening werd gehouden. Verdere autoriteiten waren de provinciale commandant mr. L. A. Kakebeke, de Zeeuwse kringhoofden B.B. J. P. v. d. Leelie en H. B. Pilaar, alsmede het hoofd van de provinciale sectie A.B.C.-dienst, de heer R. W. Swerus.

Na afloop van de oefening verklaarde de heer de Boer tevreden te zijn over de gang van zaken. Van wat kleine onvolkomenheden die voorwamen kon uiteraard weer worden geleerd. Het weer was voor deze oefening bijzonder geschikt.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 22 april 1963; p. 10/14

Paraatheidsoefening B.B. op Schouwen-Duiveland

ZIERIKZEE, 24-6. - Op vrijdag 26 juni a.s. zal in de B-kring Zeeland, omvattende de eilanden Schouwen-Duiveland, Tholen en Sint Philipsland, voor een deel van het B.B.-personeel een paraatheidsoefening worden gehouden. Doel van een dergelijke paraatheidsoefening, die van rijkswege wordt voorgeschreven en landelijk wordt gehouden, is te toetsen of de administratieve en materiële voorbereiding van opkomst in werkelijke dienst enigszins aan de eisen voldoet en op welke onderdelen daarin wijzigingen of verbeteringen moeten worden gebracht.

Duidelijk is dat een zuiver beeld niet helemaal kan worden verkregen, omdat de opkomst bij afkondiging van de paraatheid geschiedt aan de hand van bepaalde telegrammen, al of niet gelijktijdig uitgegeven, terwijl bij de oefening de opkomst plaats vindt op een vooraf aan het personeel bekend gemaakt tijdstip. Toch kan een indruk worden verkregen en daar gaat het om.

Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt het opgekomen personeel te laten oefenen. Voorzover het Schouwen-Duiveland betreft is daarvoor opgezet een oefening van de ABC-dienst. Daaraan nemen deel: enig stafpersoneel, de bemanning

van 4 S-posten en personeel van het provinciaal verkenningsspeloton.

Een S-post is een stationaire meetpost, waarvan de taak in het kort als volgt is: een S-post is uitgerust met instrumenten om een kernwapenexplosie te registreren en radio-activiteit te meten. Met de peilgegevens van verschillende posten kan de plaats, het vermogen en de springhoogte van een kernwapen worden vastgesteld.

Onder bepaalde omstandigheden veroorzaakt een kernwapen radio-actieve neerslag (bij 'n z.g.n. grondexplosie, dat is een kernexplosie, waarbij de ontwikkelde vuurbol de grond raakt, waardoor allerlei puin, stof e.d. dat met die bol omhoog gezogen wordt, radio-actief wordt). Deze neerslag kan alleen gesignaleerd worden met behulp van meetapparatuur. De meters geven de intensiteit van de straling aan en daardoor kan een gebied van radio-actieve neerslag niet alleen in kaart gebracht worden, maar kunnen daarbinnen bepaalde zones worden verkend en vastgesteld.

Dit is van belang, omdat afhankelijk van die intensiteit de bevolking in zo'n gebied en in die zones bepaalde leefregels in acht heeft te nemen. Aangezien de S-posten statisch zijn in verband met de peil-

apparaten, zij zijn ingemeten in een landelijk net en het verloop van de radio-activiteit grillig is, zijn er naast de S-posten ook nog verplaatsbare posten en provinciale en nationale verkenningseenheden, afgezien waarvan de indeling, die een kwestie van organisatie is, de taak is van de radio-actieve gebieden detailverkenningen uit te voeren, ingedeeld te worden bij hulpverleningspotentiëel, enz.

De „S-posten“

De vier S-posten op het eiland zijn respectievelijk ondergebracht in de graansilo van de C.A.V. aan de Zelke, het gemeentehuis te Bruinisse, het K.L.D.-station te Den Osse en het pompstation „De Blinkert“ te Haamstede.

De oefening van vrijdag houdt in dat het personeel van de S-posten zich na opkomst, kledingsinspectie, enz., installeert op de hun aangewezen post en via de aanwezige verbindingen een oefening houdt. Des middags zal het personeel van het provinciaal verkenningsspeloton een verkenningsoefening houden over het eiland. Opzet is daarbij het verkennen van een bepaalde zónegrens. Uit veiligheidsoverwegingen wordt daarbij geen gebruik gemaakt van

radio-actieve bronnen, maar van hulpmiddelen, welk toch tot het gewenste doel leiden.

Overigens neemt op Schouwen-Duiveland aan de oefening deel enig verbindingspersoneel en personeel van de huishoudelijke dienst voor het verzorgen van de verbindingen en het bereiden van koffie, soep en lunchpakketten.

Een A.O.W.-rekensommetje

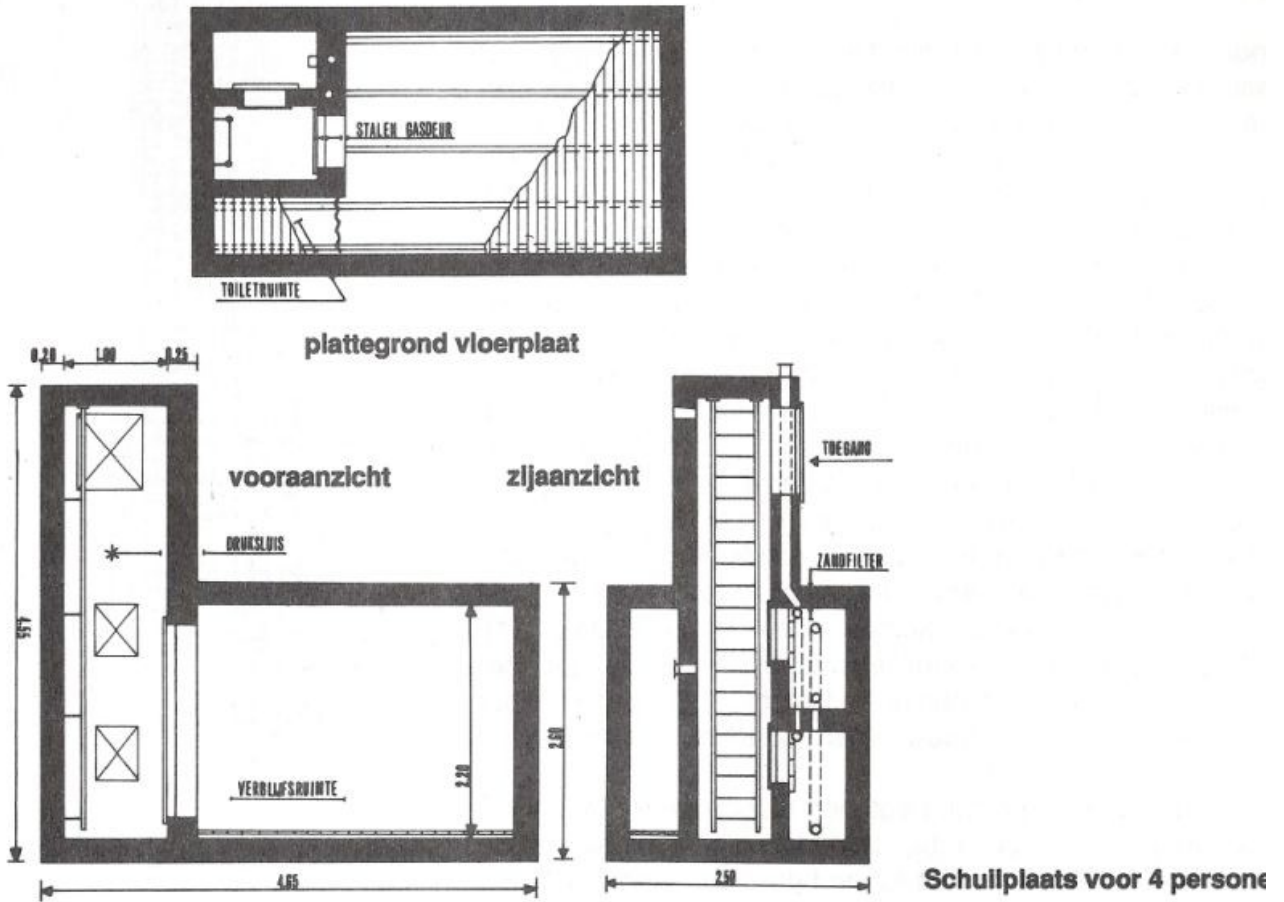
UTRECHT, 24-6. De heer J. J. A. Berger, lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, heeft berekend, dat een bijdrage van 500 miljoen in plaats van 150 miljoen gulden uit de schatkist voor de hogere A.O.W.-uitkeringen, voor alle Nederlanders met een inkomen beneden de 16.000 gulden per jaar een veel socialer oplossing zou bieden dan de oplossing van minister Veldkamp.

Hij heeft het rekensommetje dat hem tot deze conclusie bracht, in Utrecht voorgelegd aan de algemene vergadering van de Centrale Bond van Onderling Beheerde Ziektefondsen.

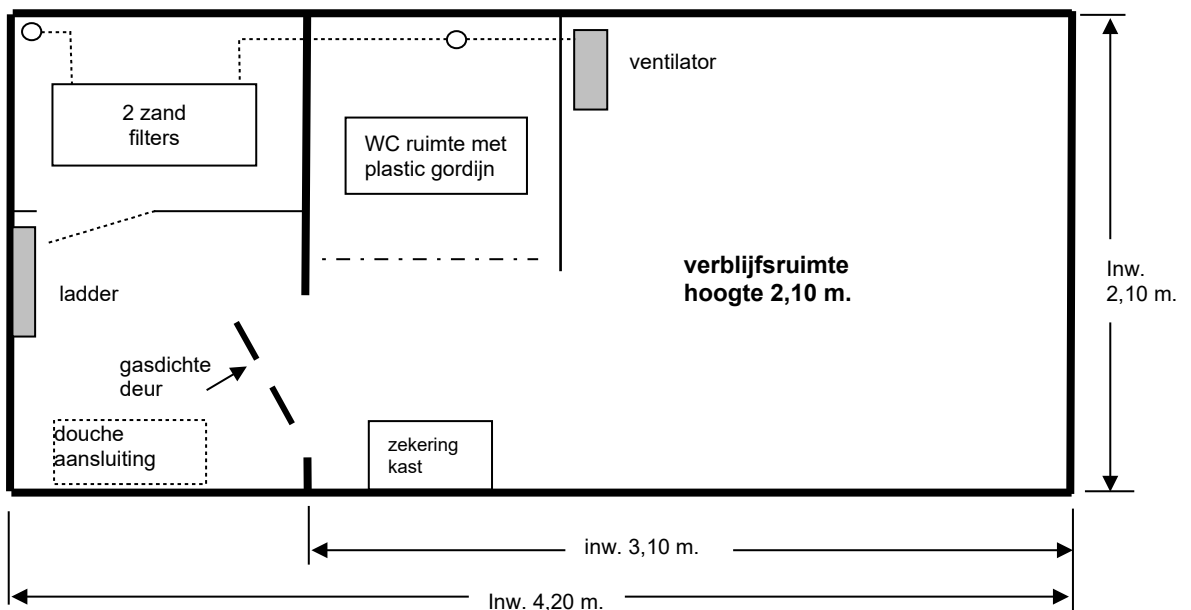
Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 25 juni 1964

Plattegrond van de schuilbunker:

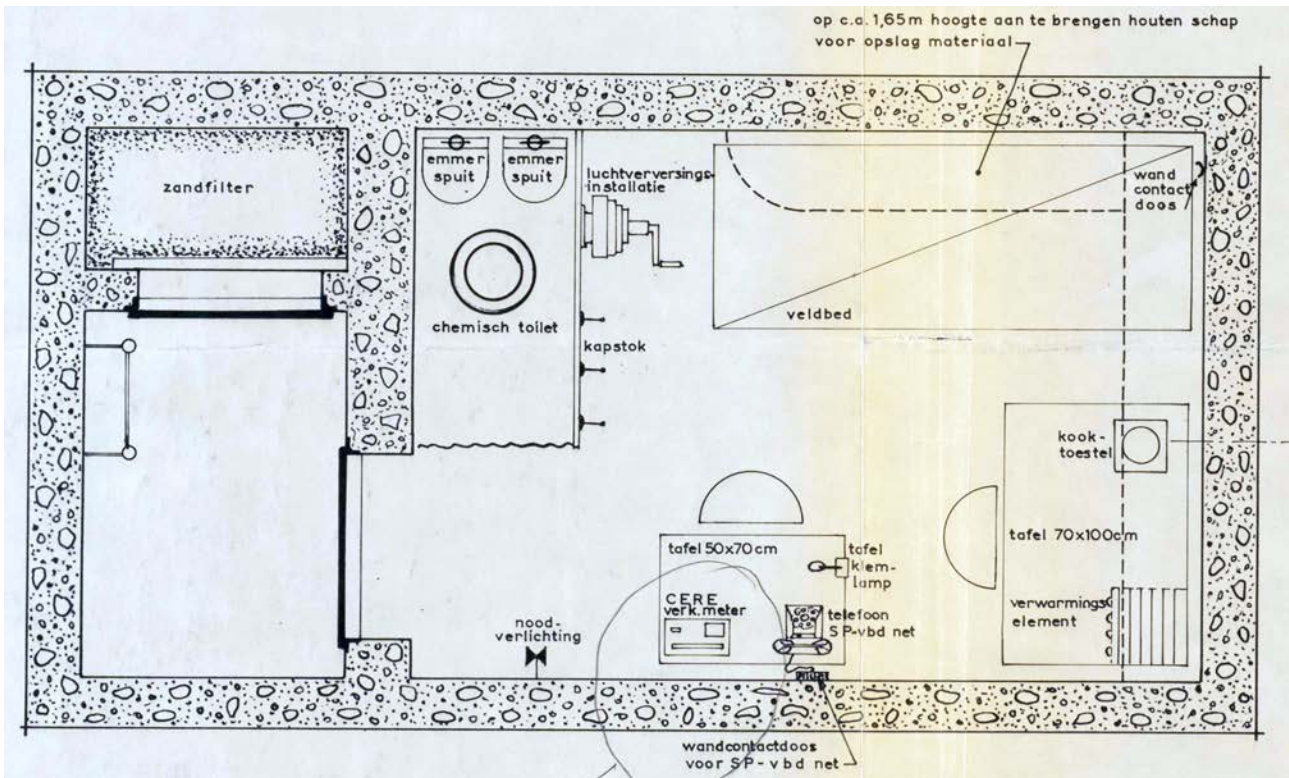
Tekening zoals opgenomen in het boek: "Luchtwachttorens" van Sakkers – den Hollander

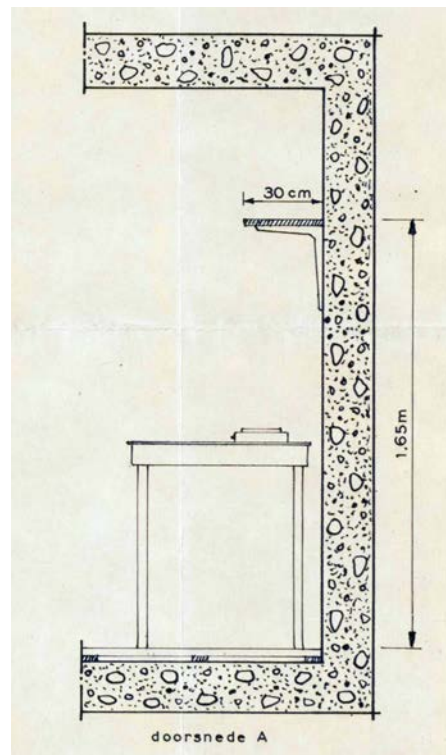
Tekening zoals opgenomen in oktober 2006:

Inrichting zoals opgenomen in de brief van het ministerie van binnenlandse zaken (28 februari 1969)

Zelfs de hoogte van de plank aan de muur was beschreven:

Boven de bunker lag 75 cm grond en de "klimkoker" stak 1,20 meter boven het maaiveld uit.

FOTO's OKTOBER 2006

Achteraanzicht
Aan de linkerzijde is de
luchtuitlaat zichtbaar.
Rechtsboven zat de luchtinlaat
naar de zandfilters (welke was
afgebroken)
Rechtsonder is een betonnen
balk van de bunker zichtbaar

In 1988 werd de bunker
overgedragen van de BB naar de
Regionale Brandweer Zeeland.
Waarschijnlijk is er na beginjaren
90 niemand meer in de bunker
geweest. In ieder geval waren de
sleutels onvindbaar.

Uitboren van het slot,
oktober 2006.

Eindelijk open, na meer dan 10
jaar. Rechts de verticale ladder
naar beneden.
Links bovenop heeft de
luchtinlaat naar de zandfilters
gezet. Deze was helaas
afgebroken en is in 2007
vervangen door een replica.

Rechts de gegalvaniseerde ladder van 4 m. lang

Onder in beeld de twee deuren naar de zandfilters, links de gasdichte deur naar de verblijfsruimte.

Naast de deur zit de luchtuitlaat voor als de verblijfsruimte op overdruk wordt gezet. Via het "trappenhuis" wordt de druk afgevoerd naar de tweede luchtuitlaat met terugslagklep (zie foto 1)

In de deur zit nog een klein kijkglas.

Bovenaan is de aanzuig voor verse lucht via de zandfilters zichtbaar. In de linkerzijkant is de (afgedopte) meetleiding zichtbaar die uitkomt in de ruimte beneden.

De verblijfsruimte:

Aanzicht verblijfsruimte vanaf het "trappenhuis"
Op de vloer ligt een houten vlonder.
Onder de zekeringkast is de aansluiting voor
de inductortelefoon zichtbaar.

230 V. is nog aanwezig (1 groep van 16 A voor
1 lamp en 1 groep van 16 A voor 2
wandcontactdozen)

Aanzicht vanuit de "verblijfsruimte".

Het water naar de douche is afgeblind; de
meter is verwijderd. De
"douchegelegenheid" was in het
"trappenhuis", zodat er geen besmet water
binnen kwam.

Aan de onderzijde van de binnenkant van de
stalen deur is een versteviging zichtbaar.
Indien de deur aan de buitenzijde
geblokkeerd was, kon hier een koevoet of
handspaak onder gezet worden en kon de
deur uit de scharnieren gedrukt worden.
(standaard in BB bunkers)

Aansluiting inductortelefoon.
Deze liep vroeger naar het Centraal
Commando Zeeland Kring A, gelegen op de
kruising Fruitlaan / Kloetingseweg in Goes
(medio 2022 zit hier een KPN GSM zender)

Luchtfilters:

De bunker kon luchtdicht worden afgesloten.
Hij was voorzien van een tweetal zandfilters, gevuld met een fijn soort aquariumgrind.
Er stonden twee filters parallel.

De lucht kwam boven het bed binnen en werd via het zandbed gezogen door de handaangedreven fan

Om te voorkomen dat het zand via de afvoerleiding weg liep, was er een ijzeren bak met sleufgaten over de afvoer geplaatst.

Rechtsonder is de waterafvoer zichtbaar.
Het is onbekend waar deze naar toe liep.

Ventilator:

Ruimte met de aanzuigbuis voor buitenlucht via de zandfilters. De ring na de zwarte balg kan losgedraaid worden en dan kan het stuk leiding tot aan de steun in de muur weggehaald worden (de zgn "vredepijp"). Vervolgens kan hier een actief-kool filterbus tussen gezet worden (steunend op de zichtbare steun). Dit filter was gewoonlijk niet aangesloten om verzadiging van het actief kool te voorkomen.

De aansluiting (rechts van het gordijn) is een meetaansluiting welke in verbinding staat met de meetleiding buiten.

In deze ruimte heeft ook een verzinkte toiletemmer met een houten bril gestaan. Het gordijn bood dan nog enige vorm van privacy.

Handaangedreven ventilator (fabrikaat Artos), aanzuig via de zandfilters (leiding door de ruimte ernaast). Afblaas in de ruimte zelf. Op de perszijde zit een vademeter welke de luchtsnelheid kan aangeven.

De overdruk verdween door een ontluchting via het "voorportaal / trappenhuis" naar buiten.

De ventilator hoefde niet continue bedreven te worden. Een paar minuten puur uur zou voldoende moeten zijn geweest, maar een handleiding hiervoor is niet gevonden. Er is geen elektromotor gemonteerd!

Open Monumenten dagen:

De Open Monumenten dagen worden ieder jaar op de tweede zaterdag van september georganiseerd.

In 2007 – 2022 is de bunker opengesteld geweest voor het grote publiek.

Tijdens de open dagen is de bunker voorzien van originele inventaris zoals een inductortelefoon, radiologische meetapparatuur, gasmeetbuisjes, boekwerken, handleidingen en enkele persoonlijke zaken welke door ex BB mensen zijn afgestaan. Naast een "rondleiding" wordt het ontstaan van het Korps Luchtwachtdienst, de BB, de ABC dienst in het bijzonder en de link naar de huidige Waarschuwings en Verkenningdienst van de brandweer / Veiligheidsregio Zeeland verteld.

Hieronder een impressie van enige open monumentendag zaterdagen.

Tevens wordt dan onder de roepnaam PA6BB meegedaan aan het zendamateur evenement "Forten on the Air"

Daarnaast is de toren in de jaren 2016 – 2020 incidenteel gebruikt om een steunzender van omroep Zeeland te plaatsen bij de kustmarathon. Ook kan de toren met bunker gebruikt worden om antennes op te plaatsen ten behoeve van noodcommunicatie (Delta Radio Communicatie Ondersteuning)

Literatuuroverzicht / bronvermelding:

Internet:

- www.forten.info
- www.inzichten.nl/koude_oorlog_3
- www.museumbeschermingbevolking.nl , de opvolger van www.ncbb.nl
- www.bunkerpictures.nl
- www.luchtwachttorens.nl
- Krantenbank PZC
- www.drco.nl

Boeken:

- Luchtwachttorens (St1), door Hans Sakkers en Johan den Hollander (1989)
- Luchtwachttorens uit de Koude Oorlog, door Sandra van Lochem (2022)
- De Russen komen! Nederland in de koude oorlog, door Mark Traa (2009)
- Atoomgevaar, dan zeker de BB, door Bart van der Boom (2000)
- Als de hemel valt, door Rieke Leenders (2001)
- Instructie voor de groepscommandant van een stationaire post, ontvangen via het NCBB
- Schriftelijke cursus voor blokhoofden en blokwachters (1961)
- BB Cursus 61 (AC ontsmetter)
- Basiscursus BB organisatie, uitgave BB
- Organisatie ABC dienst, uitgave BB

Kranten: (bron: archief Schouwen Duiveland)

- Zierikzeesche Nieuwsbode, 18 en 22 april 1963
- Provinciale Zeeuwsche Courant, 17 april 1963
- Zierikzeesche Nieuwsbode, 25 juni 1964

Foto's:

- Marcel en Dan de Bruijn
- Patrice Troost (www.phototroost.com)
- Sander Fierloos
- Jan-Kees Rooze
- Rick den Biggelaar
- Er zijn ook foto's opgenomen op de website www.bunkerpictures.nl (onder locaties, koude oorlog, Westenschouwen)

Gesprekken:

- De heer René Schalkens (†), oud BB officier Kring Zeeland
- De heer Mark Witte (†), voorzitter van de voormalige stichting "nationale collectie bescherming bevolking, NCBB"
- Mailwisseling met René Ros (Forten.info)
- Mailwisseling met Sandra van Lochem (Natuurmonumenten en specialist luchtwachttorens) www.luchtwachttorens.nl
-

Beheer van de bunker:

Dan de Bruijn
Veiligheidsregio Zeeland
Segeerssingel 10
4337 LG Middelburg
d.debruijn@vrzeeland.nl